

PARAULES DE VIDA

Us enalteixo, Pare

Sovint l'Evangelí ens presenta Jesús *llevant-se de bon matí cap a un lloc solitari i quedant-se a pregar; pujant tot sol a la muntanya a pregar; convidant els deixebles a seure aquí mentre vaig allà a pregar; prosternant-se amb el front a terra i pregant...*

Però del contingut i estil de la pregària de Jesús no se'n hi parla.

Pel que fa a l'estil, veiem avui Jesús que prega enaltint i lloant el Pare.

Obrir-se al misteri de Déu és experiència radical de la història humana: la persona humana és constitutivament buscadora de Déu.

I quan la recerca humana de Déu s'obre al do del Déu que se li comunica, llavors l'obertura esdevé acolliment agraït al Déu que se li acosta.

Per això la pregària de Jesús consisteix a *enaltir el Pare, Senyor del cel i de la terra, que es revela als senzills* que se li obren confiadament.

Aquest fragment ha estat anomenat «perla d'evangelí segons sant Mateu».

En la perícopa anterior (11,20-24) Jesús *blasma les poblacions on havia fet molts dels seus miracles, perquè no s'havien convertit*.

Havien «vist» senyals de l'acció de Déu però no s'havien obert a Ell.

En justa contraposició ara Jesús prega *enaltint el Pare perquè heu revelat als senzills tot això que heu amagat als savis i als entesos*.

Pel que fa al contingut, la pregària de Jesús *enaltint el Pare* inclou una afirmació bàsica: *El Pare ho ha posat tot a les meves mans*.

També l'himne cristològic de la carta als Colossencs cantarà que *Déu volgué que residís en Crist tota la plenitud de la divinitat (Col 1,19;2,9)*.

En Jesucrist hi tenim tot Déu, tot el que veritablement és Déu, tota l'autèntica grandesa de Déu.

Per això *fora del Fill*, és a dir al marge de Jesucrist i de la seva Revelació, *ningú coneix veritablement el Pare*.

Perquè efectivament *Déu no l'ha vist mai ningú*; però *el Fill Unigènit, que des de l'eternitat*

està en el si del Pare i per l'Encarnació ha plantat la seva Tenda enmig nostre, *és qui ens l'ha donat a conèixer (Jn 1,18)*.

El profund respecte fratern que ens mereix la llibertat religiosa de tots els fills de Déu, no ha de minvar la fermesa de la nostra fe cristiana: amb la qual som cordialment convidats per Jesús a *acceptar el seu jou i fer-nos deixebles seus*.

Perquè efectivament *el seu jou és suau i la seva càrrega lleugera: essent benèvol i humil de cor*, el jou de Jesús és suau no per mancat d'exigència sinó perquè amb el seu Esperit s'instal·la dins nostre i ens capacita per viure allò mateix que ens reclama.

José Luis Arín Roig
Administrador diocesà

APUNTS PER A L'ANÀLISI

S'acosten les vacances

En una reunió d'un equip de matrimonis se suscità el tema de les vacances i els fills. Tots els tenen més petits de catorze anys. Constatàren que molts, la majoria, van a colònies o a campaments i això ocupa part del mes de juliol. Resten, però, una colla de setmanes, entre elles les que coincideixen amb les vacances dels pares. El tema derivà cap a les possibilitats formatives a treballar i, en especial, les relacionades amb el creixement en la fe.

És ben cert que el temps de vacances ofereix moltes possibilitats a la vida familiar que convé aprofitar. Temps tranquil per parlar i per deixar parlar els al-

tres, per allargar les sobretaules, per escoltar els fills i els nets, per abordar temes que en el dia a dia ni es toquen, perquè els avis parlin de quan eren joves, de com vivien i es divertien, i dels familiars que els van ajudar a créixer i fer-se grans, també els pares es poden explicar. En un context dialogal, que els joves hi puguin dir la seva. Temps per fer família, per crear sentit de pertinença.

Tots d'acord en la bondat d'aquest plantejament, passaren al capítol de les

concrecions. Un dels presents apuntà que, a la seva família, feien una llista de temes que interessaven a petits i grans i els anaven tractant, al vespre, abans de sopar; un altre va proposar, com una bona opció, fer una pregària familiar, abans d'anar a dormir; una tercera va ser anar d'excursió a una ermita i fer-hi una estona de pregària; una altra possibilitat va ser la de seguir una catequesi d'estiu, els pares feien de catequistes; el contacte amb la natura —excursions, pujades

a un cim, recórrer un riu— oferien, també, possibilitats de reflexió i pregària...

Les possibilitats són moltes. També cal considerar la conversa amb el qui veus una mica o molt afeixugat o la conversa matrimonial en un context de pau. Qualsevol activitat o iniciativa en aquest sentit és positiva. Això sí, les activitats convé preveure-les, preparar-les amb temps, posar-hi entusiasme, bona voluntat i constància. Déu Pare també hi fa la seva aportació. «Els van respondre: Creu en Jesús, el Senyor, i us salvareu tu i tota la teva família» (Ac 16, 31).

Enric Puig Jofra, SJ

PALABRAS DE VIDA

Os enaltezco, Padre

A menudo el Evangelio nos presenta a Jesús que se levantó de madrugada, cuando todavía estaba muy oscuro, se marchó a un lugar solitario y allí se puso a orar; subió al monte a solas para orar; invitó a los discípulos diciéndoles: *sentaos aquí, mientras voy allá a orar; cayó rostro en tierra y oraba...*

Pero del contenido y estilo de la plegaria de Jesús no se nos habla.

En cuanto al estilo, vemos hoy a Jesús que ruega enalteciendo y alabando el Padre.

Abrirse al misterio de Dios es experiencia radical de la historia humana: la persona humana es constitutivamente buscadora de Dios.

Y cuando la búsqueda humana de Dios se abre al don de Dios que se le comunica, entonces la apertura se transforma en acogida agradecida a Dios que se le acerca.

Por eso la oración de Jesús consiste en enaltecer al Padre, Señor del cielo y de la tierra, que se ha revelado a los pequeños que se le abren confiadamente.

Este fragmento ha sido denominado «perla de evangelio según san Mateo».

En la perícopa anterior (11,20-24) Jesús se pone a recriminar a las ciudades donde había hecho la mayor parte de sus milagros, porque no se habían convertido.

Habían «visto» señales de la acción de Dios, pero no se habían abierto a Él.

En justa contraposición ahora Jesús ruega enalteciendo al Padre *porque has escondido estas cosas a los sabios y entendidos, y se las has revelado a los pequeños.*

¿Quiere decir Jesús que el Padre es el responsable de esconder a unos y revelar a los otros los designios de Dios? ¡No!

El lenguaje bíblico suele atribuir a Dios, «causa primera», aquello que en realidad es fruto de todo un proceso donde la persona humana tiene la responsabilidad de abrirse o no a la acción de Dios.

Muy acertadamente san Juan Pablo II en la encíclica *Fides et Ratio* decía que *la fe y la razón son como las dos alas con las cuales el espíritu humano se eleva hacia la contemplación de la verdad. En la base de toda la reflexión que la Iglesia lleva a cabo está la conciencia de ser depositaria de un mensaje que tiene su origen en Dios mismo. El conocimiento que ella propone al hombre no proviene de su propia especulación, aunque fuese la más alta, sino del hecho de haber acogido en la fe la palabra de Dios.*

En cuanto al contenido, la oración de Jesús enalteciendo al Padre incluye una afirmación básica: *Todo me ha sido entregado por mi Padre.*

También el himno cristológico de la carta a los Colosenses cantará que *en él (Cristo) quiso Dios que residiera toda la plenitud (Col 1,19;2,9).*

En Jesucristo tenemos a todo Dios, a todo el que verdaderamente es Dios, a toda la auténtica grandeza de Dios.

Por eso *nadie conoce al Padre sino el Hijo y aquel a quien el Hijo se lo quiera revelar*, es decir al margen de Jesucristo y de su Revelación, nadie conoce verdaderamente al Padre.

Porque efectivamente *a Dios nadie lo ha visto jamás*; pero *Dios unigénito*, que está en el seno del Padre y por la Encarnación ha plantado su Tienda en medio de nosotros, *es quien lo ha dado a conocer (Jn 1,18).*

El profundo respeto fraterno que nos merece la libertad religiosa de todos los hijos de Dios no tiene que menguar la firmeza de nuestra fe cristiana: con la cual somos cordialmente invitados por Jesús que nos dice: *Tomad mi yugo*, para ser discípulos suyos.

Porque efectivamente mi yugo es llevadero y mi carga ligera: *siendo manso y humilde de corazón* el yugo de Jesús es suave, no porque carezca de exigencia sino porque con su Espíritu se instala dentro de nosotros y nos capacita para vivir aquello mismo que nos reclama.

José Luis Arín Roig
Administrador diocesano

Reptes, dificultats i esperances

Convidat per l'Administrador diocesà en Seu Vacant, el dilluns 5 de juny, l'Arquebisbe de Tarragona Mons. Joan Planellas compartí al Seminari una Jornada Sacerdotal amb els preveres i diaques tortosins organitzada per la Delegació del Clergat.

Després de la pregària de l'Hora Menor de Tèrcia, amb llenguatge teològic i cordial, l'Arquebisbe Joan exposà estructuradament la seva conferència en tres grans parts.

La primera part la centrà en el gran desig: **Que l'Esperit rejovenixi l'Església que peregrina a Tortosa.** Notant que *abans de res ens cal una conversió personal*, perquè la nostra espiritualitat sacerdotal tingui tremp missioner. Ens avisà dels perills que poden malmetre l'espiritualitat sacerdotal: la pesantor d'esperit, la insatisfacció generalitzada o l'amargura, l'igualiment de la pregària, la mundanitat espiritual... Per aconseguir que l'Esperit rejovenixi la nostra espiritualitat, ens cal intensificar la intimitat amb el Senyor imitant sant Joan d'Àvila *home de pregària, d'Eucaristia i d'evangelització.*

La presència del prevere enmig del poble és un quasi-sagrament.

En la segona part subratllà els temes més destacats en l'**experiència sinodal viscuda** a la llum dels resums de tots els bisbats amb seu a Catalunya, i més concretament a Tortosa. Destacant que *ens cal aprendre sinodalitat per anar impregnant la vida de l'Església de sinodalitat.* Citant el bisbe Agustí Cortés, notà un punt que als resums d'aportacions dels fidels no acaba de sortir: *la manca de vocacions a tots nivells.*

A la tercera part proposà tres preferències i un dodecàleg pel **treball concret en les estructu-**

res eclesials. Entre les preferències insistí en la *creació de comunitats cristianes* i en el dodecàleg subratllà el *tenir cura especial per l'Assemblea litúrgica dominical* així com de la *pietat popular.*

En l'homilia de la concelebració eucarística, l'Arquebisbe metropolità ens animà a configurar-nos al Crist, Gran Sacerdot per sempre, a imitació de sant Joan d'Àvila.

La taula compartida s'allargà amigablement per completar així una Jornada Sacerdotal més que entranyable.

José Luis Arín Roig
Administrador diocesà
en Seu Vacant

TWITTER DEL PAPA FRANCESC

@Pontifex_es: «Cada-cun de nosaltres necessita de l'altre, i fins i tot la feblesa, si la vivim junts, pot convertir-se en una força que millora el món» (14 de febrer).

@Pontifex_es: «L'anunci de l'Evangelio no surt de nosaltres, sinó de la bellesa del que hem rebut gratuïtament, sense mèrit: trobar a Jesús, conèixer-lo, descobrir que som estimats i salvats. És un do tan gran que no podem guardar-lo per a nosaltres i sentim la necessitat de difondre'l» (15 de febrer).

@Pontifex_es: «La Paraula de Déu, que es dirigeix a tots, crida a la conversió: quan entra en nosaltres, transforma el nostre cor i la nostra ment, ens canvia, ens porta a orientar la nostra vida cap al Senyor» (16 de febrer).

@Pontifex_es: «Déu mai ens deixa sols, però, per a donar-nos una mà, espera que li demanem. És necessari, llavors, aprendre a distingir la seva veu per mitjà de l'oració silenciosa, el diàleg íntim amb Ell, guardant en el cor el que ens fa bé i ens dona pau» (18 de febrer).

Càritas diocesana de Tortosa presenta la Memòria Social de l'any 2022

Càritas diocesana de Tortosa presentà als mitjans de comunicació la Memòria Social corresponent a l'any 2022.

En un acte presidit per l'Administrador diocesà, Il·lm. Mn. José Luis Arín Roig, i amb l'assistència del Director de Càritas diocesana de Tortosa, Dídac Rodríguez, i el Secretari general, Agustí Adell, van exposar els aspectes més importants de l'activitat desenvolupada per aquesta institució al llarg del passat any 2022.

Sota el títol «**TU HI TENS MOLT A VEURE**», us fem arribar un resum del què ha estat el treball de Càritas Diocesana de Tortosa al llarg de l'any 2022.

«**Aquest no és el temps de la indiferència perquè tothom està patint i no és el temps de l'egoisme perquè el desafiament que afrontem ens uneix a tots i no fa excepció de ningú**», aquestes paraules del missatge pasqual del papa Francesc (2020), ens porten a reflexionar sobre la necessària solidaritat cap als més vulnerables de la nostra societat.

En aquest any 2022, Càritas diocesana de Tortosa ha prestat 62.249 serveis personals a un total de 9.582 persones, integrants de les 3.885 famílies que són ateses pels equips locals de les 35 Càritas establertes al conjunt de la diòcesi. S'ha incrementat un 5,11% el nombre de famílies ateses respecte l'any 2021.

Càritas és l'expressió de l'amor preferencial de la comunitat cristiana pels pobres. Som Església,

no una organització de l'Església. Càritas diocesana de Tortosa està present al 85% de les poblacions de més de 1.000 habitants de la nostra diòcesi.

A nivell supradiocesà ens coordinem amb Càritas Catalunya, Càritas Comunitat Valenciana i Cà-

ritas Espanyola. Mitjançant aquesta última, estem presents a Càritas Europa i Càritas Internacionals, arribant així a més de 198 països.

Càritas Diocesana de Tortosa
Tortosa, 8 de juny de 2023.
Corpus

Visita de les parròquies de Benicarló a València per la restauració del Santíssim Crist del Mar

Divendres 9 de juny, una petita comitiva de les parròquies de Benicarló va fer una visita a València per veure com anava la restauració de la imatge del Santíssim Crist del Mar.

En arribar als locals de «GAIA, Centro de Estudios de Arte y Restauración», ens esperaven Concha Ridaura, actual inspectora de patrimoni de la Generalitat, i Arturo Zaragozá, que ho va ser anteriorment, juntament amb l'equip que dirigeix el centre i les

dues restauradores que estaven treballant amb la imatge. Van insistir molt en la bellesa i qualitat de la imatge, així com en la important degradació que havia sofert a llarg de 83 anys.

En 4-6 setmanes podrem tenir la imatge altra vegada a Benicarló, i es van comprometre a fer-nos una xerrada per parlar-nos del treball que hauran fet.

Consell d'Economia i Obres
Pquia. Sant Pere Apòstol de Benicarló

LECTURES DE LA MISSA DIÀRIA I SANTORAL

10. ■ Dilluns (lit. hores: 2a setm.) [Gn 28,10-22a / Sl 90 / Mt 9,18-26]. Sant Cristòfol, mr., patró dels automobilistes; santa Verònica Giuliani, vg. caputxina; santa Amèlia, viuda; sant Ascani, mr.; beats Carmel Bolta, prev., i Francesc Pinazo, franciscans i màrtirs a Damasc.

11. □ Dimarts [Pr 2,1-9 / Sl 33 / Mt 19,27-29]. Sant Benet (†547), abat patriarca dels monjos d'Occident, patró

d'Europa i patró dels arxivers, bibliotecaris i documentalistes. Sant Pius I, papa (140-155) i mr.; santa Olga, reina.

12. ■ Dimecres [Gn 41,55-57;42,5-7a.17-24a / Sl 32 / Mt 10,1-7]. Sant Joan Gualbert, abat; sant Abundi, prev. i mr. a Còrdova (854); sant Ignasi Delgado, bisbe i mr.; sant Josep Ferrández, prev. i mr.

13. ■ Dijous [Gn 44,18-21.23b-29;45,1-5 / Sl 104 / Mt 10,7-15]. Sant

Enric (†1024), emperador germànic; sant Eusebi de Cartago, bisbe; santa Teresa de Jesús dels Andes, vg. carmelitana xilena.

14. ■ Divendres [Gn 46,1-7.28-30 / Sl 36 / Mt 10,16-23]. Sant Camil de Lellis (1550-1614), prev., fund. Servents dels Malalts a Roma (MI, 1582), patró dels malalts i infermers; sant Francesc Solano, prev. franciscà, de Montilla, missioner al Perú; santa Adela, viuda.

15. □ Dissabte [Gn 49,29-32;50,15-26a / Sl 104 / Mt 10,24-33]. Sant Bonaventura (1218-1274), bisbe d'Albano i dr. de l'Església, card. (franciscà); sant Antíoc, metge, mr.

16. ■ Diumenge vinent, XV de durant l'any (lit. hores: 3a setm.) [Is 55,10-11 / Sl 64 / Rm 8,18-23 / Mt 13,1-23 (o bé, més breu: 13,1-9)]. Mare de Déu del Carme o del Carmel (s. XIII), patrona de la gent de mar.

Diuenge XIV de durant l'any (A)

COMENTARI

«Accepteu el meu jou que soc benèvol i humil de cor»

Escribes i fariseus presumien de conèixer molt bé Déu i el seu ensenyament i se n'enorgullien. Però les paraules de Jesús ens indiquen un altre camí: *Us enalteixo Pare perquè heu revelat als senzills tot això que heu amagat als savis i als entesos.* Només des de la senzillesa i la humilitat podem arribar a comprendre Déu. Perquè aquest coneixement és un do de Déu: *Fora del Pare, ningú no coneix veritablement el Fill; igualment ningú no coneix veritablement el Pare fora del Fill i d'aquells a qui el Fill el vol revelar.* Per tant, ens cal demanar a Déu aquest coneixement des de la senzillesa i des de la nostra ignorància. Però amb molta confiança: *Veniu a mi tots els qui esteu cansats i afeixugats; jo us faré reposar.* No ens cal fer grans esforços: *fiar-nos i confiar en el Senyor que ens recorda: Accepteu el meu jou, feu-vos deixebles meus, que jo soc benèvol i humil de cor i trobareu el repòs que tant desitjàveu, perquè el meu jou és suau i la meva càrrega, lleugera.* Un cop més el camí és la humilitat a semblança amb el nostre Mestre. I sí, ens cal portar el seu jou, un jou no pesat sinó suau i lleuger perquè el seu jou bàsicament és l'amor. És el jou del Senyor que ens estima, que és bo amb nosaltres. La mateixa idea la trobem a la primera lectura. Parla del *rei de Jerusalem, que és bo i salvador, muntat humilment en un ase, en un pollí, fill de somera.* No ve com a triomfador i dominador: *Allunyarà de Jerusalem els cavalls i els arcs dels guerrers seran bandejats.* És un rei humil i de pau: *Adreçarà a tots els pobles paraules de pau.* I l'apòstol Pau subratlla que la nostra vida ha d'estar moguda *per l'Esperit que donarà la vida als nostres cossos mortals. Si visquéssim per la carn moriríem; en canvi si per l'Esperit fem morir les obres pròpies de la carn, viurem.* La vida es troba només en deixar-nos endur per l'Esperit. Ens cal demanar des de la senzillesa i la humilitat el coneixement profund de Déu, un coneixement que ens ha de dur a l'amor autèntic, a la vida plena.

Mn. Jaume Pedrós

▶ Lectura de la profecia de Zacaries (Za 9,9-10.13,1)

El Senyor diu: «Alegra't, ciutat de Sió. Aclama, ciutat de Jerusalem. El teu rei fa la seva entrada. És bo i salvador, muntat humilment en un ase, en un pollí, fill de somera. Bandejarà d'Efraïm els carros de guerra, allunyarà de Jerusalem els cavalls, i els arcs dels guerrers seran bandejats. Adreçarà a tots els pobles paraules de pau, i el seu domini s'estendrà d'un mar a l'altre, des del gran Riu fins a l'extrem del país.»

▶ Salm responsorial (144)

R. *Beneiré el vostre nom per sempre, Déu meu i rei meu.*

Us exaltaré, Déu meu i rei meu, / beneiré el vostre nom per sempre. / Us beneiré dia rere dia, / lloaré per sempre el vostre nom. R.

El Senyor és compassiu i benigne, / lent per al càstig, gran en l'amor. / El Senyor és bo per a tothom, / estima entranyablement tot el que ell ha creat. R.

Que us enalteixin les vostres criatures, / que us beneixin els fidels; / que proclamïn la glòria del vostre regne / i parlin de la vostra potència. R.

Totes les obres del Senyor són fidels, / les seves obres són obres d'amor. / El Senyor sosté els qui estan a punt de caure, / els qui han ensopegat, ell els redreça. R.

▶ Lectura de la carta de sant Pau als cristians de Roma (Rm 8,9.11-13)

Germans, vosaltres no viviu segons les mires de la carn sinó segons les de l'Esperit, perquè l'esperit de Déu habita en vosaltres, i si algú de vosaltres no tingués l'esperit de Crist, no seria de Crist. I si habita en vosaltres l'esperit d'aquell que va ressuscitar Jesús d'entre els morts, també, gràcies al seu esperit, que habita en vosaltres, aquell que va ressuscitar el Crist d'entre els morts donarà la vida als vostres cossos mortals. Per tant, germans, nosaltres tenim un deute, però no amb la carn, que ens obligaria a viure com demana la carn. Perquè si visquéssiu així, moriríeu; en canvi, si per l'Esperit feu morir les obres pròpies de la carn, viureu.

▶ Lectura de l'Evangeli segons sant Mateu (Mt 11,25-30)

En aquell temps, Jesús digué: «Us enalteixo, Pare, Senyor del cel i de la terra, perquè heu revelat als senzills tot això que heu amagat als savis i als entesos. Sí, Pare, així us ha plagut a vós. El Pare ho ha posat tot a les meves mans. Fora del Pare, ningú no coneix veritablement el Fill; igualment, no coneix veritablement el Pare, fora del Fill i d'aquells a qui el Fill el vol revelar. Veniu a mi tots els qui esteu cansats i afeixugats; jo us faré reposar. Accepteu el meu jou, feu-vos deixebles meus, que jo soc benèvol i humil de cor, i trobareu el repòs que tant desitjàveu, perquè el meu jou és suau, i la meva càrrega lleugera.»

▶ Lectura de la profecia de Zacarías (Zac 9,9-10)

Esto dice el Señor: «¡Salta de gozo, Sión; ¡alégrate, Jerusalén! Mira que viene tu rey, justo y triunfador, pobre y montado en un borrico, en un pollino de asna. Suprimirá los carros de Efraïm y los caballos de Jerusalén; romperá el arco guerrero y proclamará la paz a los pueblos. Su dominio irá de mar a mar, desde el Río hasta los extremos del país.»

▶ Salmo responsorial (144)

R. *Bendeciré tu nombre por siempre, Dios mío, mi rey.*

Te ensaltaré, Dios mío, mi rey; / bendeciré tu nombre por siempre jamás. / Día tras día, te bendeciré / y alabaré tu nombre por siempre jamás. R.

El Señor es clemente y misericordioso, / lento a la cólera y rico en piedad; / el Señor es bueno con todos, / es cariñoso con todas sus criaturas. R.

Que todas tus criaturas te den gracias, Señor, / que te bendigan tus fieles. / Que proclamen la gloria de tu reinado, / que hablen de tus hazañas. R.

El Señor es fiel a sus palabras, / bondadoso en todas sus acciones. / El Señor sostiene a los que van a caer, / endereza a los que ya se doblan. R.

▶ Lectura de la carta del apòstol san Pablo a los Romanos (Rom 8,9.11-13)

Hermanos: Vosotros no estáis en la carne, sino en el Espíritu, si es que el Espíritu de Dios habita en vosotros; en cambio, si alguien no posee el Espíritu de Cristo no es de Cristo. Y si el Espíritu del que resucitó a Jesús de entre los muertos habita en vosotros, el que resucitó de entre los muertos a Cristo Jesús también dará vida a vuestros cuerpos mortales, por el mismo Espíritu que habita en vosotros. Así pues, hermanos, somos deudores, pero no de la carne para vivir según la carne. Pues si vivís según la carne, moriréis; pero si con el Espíritu dais muerte a las obras del cuerpo, viviréis.

▶ Lectura del santo Evangelio según san Mateo (Mt 11,25-30)

En aquel tiempo, tomó la palabra Jesús y dijo: «Te doy gracias, Padre, Señor del cielo y de la tierra, porque has escondido estas cosas a los sabios y entendidos, y se las has revelado a los pequeños. Sí, Padre, así te ha parecido bien. Todo me ha sido entregado por mi Padre, y nadie conoce al Hijo más que el Padre, y nadie conoce al Padre sino el Hijo y aquel a quien el Hijo se lo quiera revelar. Venid a mí todos los que estáis cansados y agobiados, y yo os aliviaré. Tomad mi yugo sobre vosotros y aprended de mí, que soy manso y humilde de corazón, y encontraréis descanso para vuestras almas. Porque mi yugo es llevadero y mi carga ligera.»